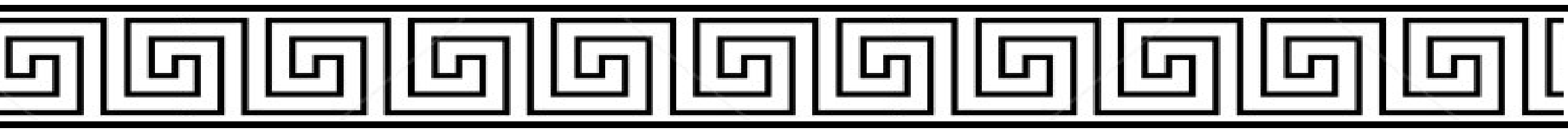
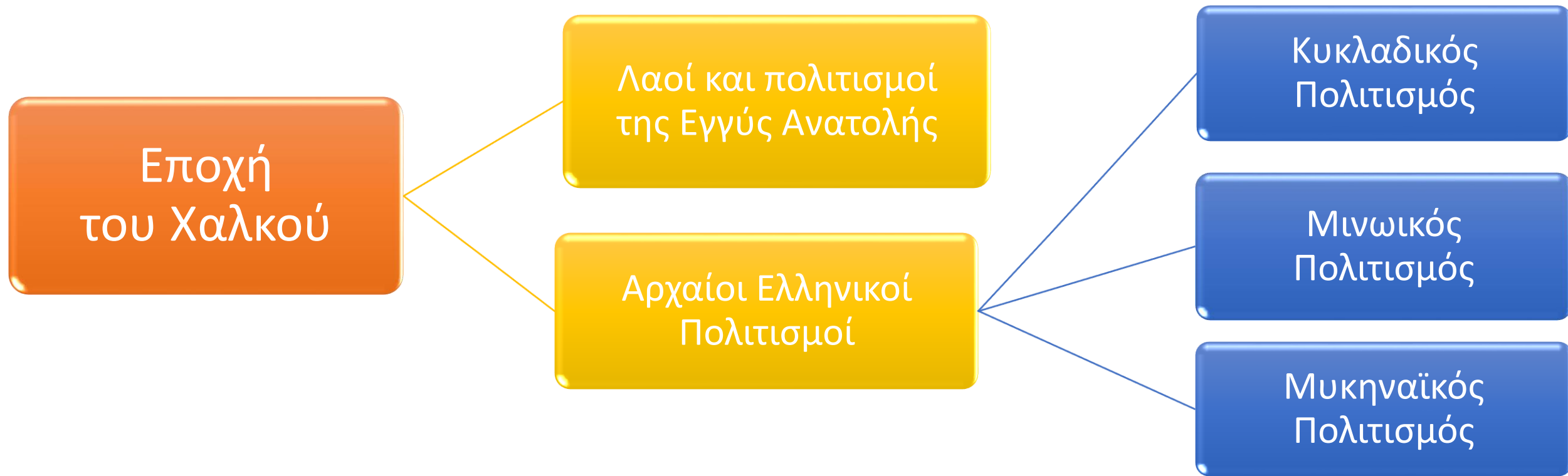

Εποχή του Χαλκού
(3.000 π.Χ. – 1.100 π.Χ.)

Μιχαέλα Αλεξανδρίδη

Εποχή του Χαλκού

Κυκλαδικός Πολιτισμός

Κυκλαδικός Πολιτισμός

- Κατά την 2^η και 3^η χιλιετία, αναπτύχθηκε ο πρώτος πολιτισμός στην Ελλάδα, και πιο συγκεκριμένα, στα νησιά των Κυκλάδων.

- Οι παράγοντες που στην ανάπτυξη του κυκλαδικού πολιτισμού ήταν το ήπιο κλίμα κι η προνομιακή γεωγραφική θέση των νησιών αυτών. Αυτό οφείλεται στο ότι η θέση τους παρομοιάζει με μια φυσική γέφυρα ανάμεσα σε Ευρώπη, Ασία, Ηπειρωτική Ελλάδα και Κρήτη.

Κυκλαδικός Πολιτισμός

- Κατά την 3^η χιλιετία, άρχισαν να χτίζονται οικισμοί.
- Είχε αυτόνομη ανάπτυξη ο καθένας, δηλαδή δεν υπήρχε κεντρική εξουσία.
- Σχηματίζονταν κοντά στη θάλασσα και σε κατηφορικούς, χαμηλούς λόφους.
- Είχαν μόνο 1 ή 2 δωμάτια

Κυκλαδικός Πολιτισμός

- Όμως, κατά τη 2^η χιλιετία, οι Κυκλάδες ήρθαν σε επαφή με την ηπειρωτική Ελλάδα και την Κρήτη.
- Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μεγαλώσουν οι οικισμοί τους και τα κτίρια να γίνουν πιο σύνθετα και επιβλητικά.
- Ο πιο σημαντικός οικισμός αυτής της εποχής είναι το Ακρωτήριο στη Θήρα.

Κυκλαδικός Πολιτισμός

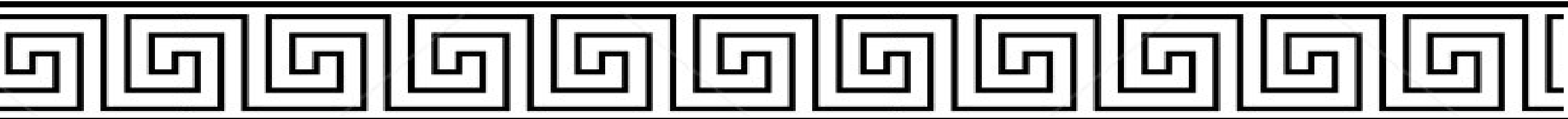
- Οι Κυκλαδίτες έφτιαχναν διάφορα αγαλματίδια από μάρμαρο, γνωστά ως ειδώλια.
- Οι μορφές, στα ειδώλια, είναι έντονα σχηματοποιημένες, με λίγες αλλά χαρακτηριστικές λεπτομέρειες για την αναγνώριση φύλου.
- Επίσης, έφτιαχναν πήλινα, μαρμάρινα και μεταλλικά αγγεία με απλή διακόσμηση.

Κυκλαδικός Πολιτισμός

- Το 1600 π.Χ., όταν καταστράφηκαν οι κυκλαδικοί οικισμοί από σεισμό, οι Κυκλάδες πέρασαν στη σφαίρα επιρροής της μινωικής Κρήτης, ενώ, αργότερα, το 1450 π.Χ., όταν καταστράφηκαν τα μινωικά ανάκτορα, κυριάρχησαν στα νησιά των Κυκλάδων οι Μυκηναίοι.

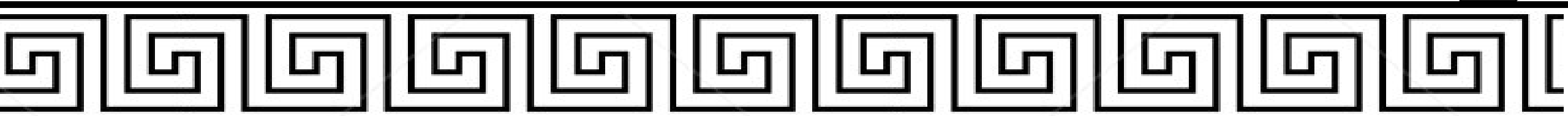
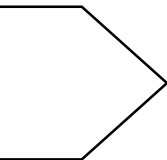

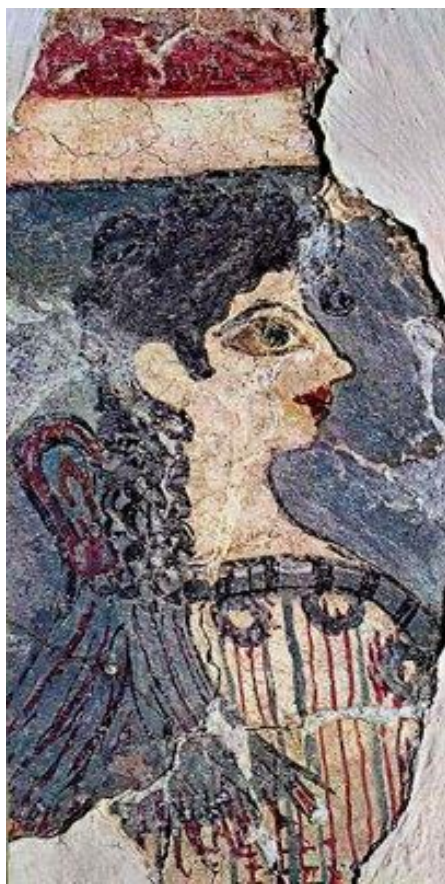
Κυκλαδικός Πολιτισμός

Videos σχετικά με τον Κυκλαδικό Πολιτισμό:

- <http://www.ert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=4871&autostart=0>
- <https://www.youtube.com/watch?v=G4zEWiHHgjU>

Μινωικός Πολιτισμός

Μινωικός Πολιτισμός

- Ο Μινωικός πολιτισμός αναπτύχθηκε κατά την 3η και 2η χιλιετία π.Χ. στην Κρήτη.
- Το όνομά του το πήρε από το μυθικό βασιλιά της Κνωσσοῦ, τον Μίνωα.
- Ήρθε στο φως στις αρχές του 20ου αιώνα με τις ανασκαφές του Άρθουρ Έβανς στην Κνωσό.

Μινωικός Πολιτισμός

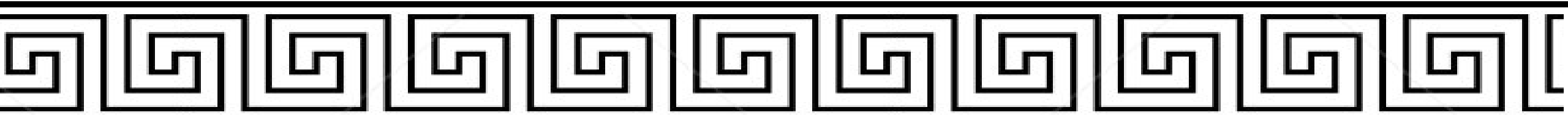

- Στις αρχές της 3ης χιλιετίας π.Χ.:
 - Αυξήθηκε ο πληθυσμός της Κρήτης
 - Συστηματοποιήθηκε η γεωργία και η κτηνοτροφία
 - Αναπτύχθηκε το εμπόριο μεταξύ Κρήτης και Αιγαίου, Ανατολικής Μεσογείου
- Αυτές οι εξελίξεις οδήγησαν στην εμφάνιση των πρώτων ανακτόρων στην Κνωσό, τη Φαιστό, τα Μάλια και τη Ζάκρο το 2000 π.Χ.

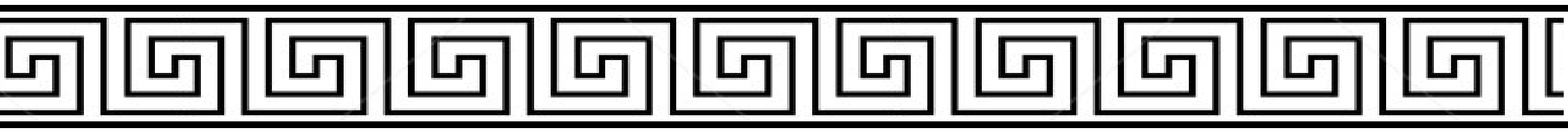
Μινωικός Πολιτισμός

- Το 1700 π.Χ. καταστράφηκαν από σεισμό, αλλά χτίστηκαν ξανά πιο επιβλητικά.
- Η εποχή –αυτή- των δεύτερων, νέων ανακτόρων, (δηλ. 1700 - 1450 π.Χ.), ήταν η εποχή της μεγαλύτερης ακμής του μινωικού πολιτισμού όπου οι Μινωίτες:
 - κυριάρχησαν στο Αιγαίο
 - ίδρυσαν αποικίες και ανέπτυξαν σχέσεις με την ηπειρωτική Ελλάδα
 - επηρέασαν το μυκηναϊκό πολιτισμό

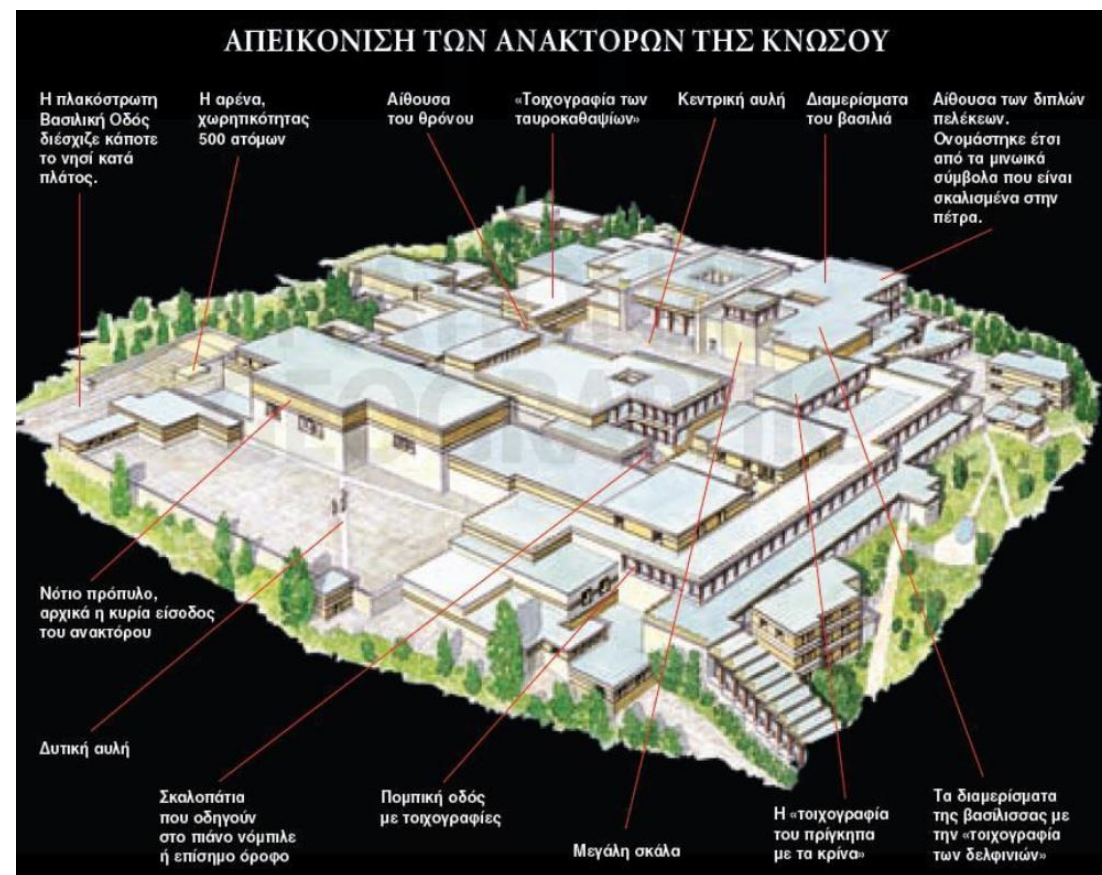
Μινωικός Πολιτισμός

- Το σύστημα της μινωικής Κρήτης ήταν συγκεντρωτικό, δηλαδή, κέντρο ήταν τα ανάκτορα.
 - Τα μινωικά ανάκτορα ήταν τα διοικητικά, οικονομικά, θρησκευτικά και καλλιτεχνικά κέντρα της περιοχής στην οποία βρίσκονταν.
 - Ήταν το κέντρο μιας πλήρως συγκροτημένης ζωής:
 - οικονομικής (παραγωγή και διάθεση εμπορευμάτων στην αγορά),
 - διοικητικής (κατοικία άρχοντα)
 - θρησκευτικής (πραγματοποιούνταν τελετές)
 - κοινωνικής (κυκλοφορούσε και εργαζόταν μεγάλος αριθμός αξιωματούχων, υπαλλήλων και τεχνιτών)
 - καλλιτεχνικής (κατασκευάζονταν πολύτιμα αντικείμενα και καλλιτεχνήματα)
-

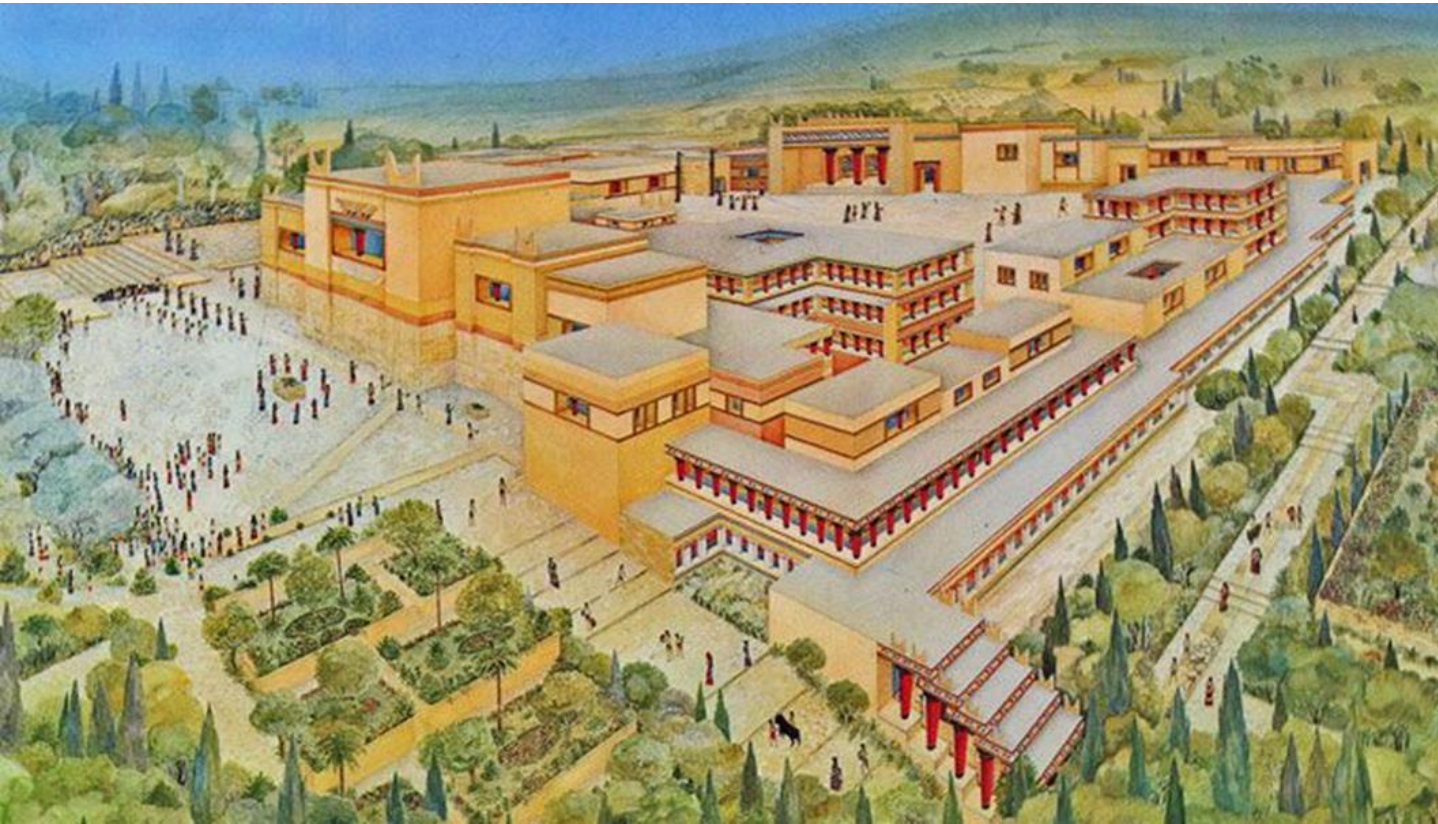
Μινωικός Πολιτισμός

- Τα μινωικά ανάκτορα:

- Είχαν προσανατολισμό στον άξονα Βορρά-Νότου.
- Είχαν μια ορθογώνια κεντρική αυλή γύρω απ' την οποία αναπτύσσονταν οι πτέρυγες των δωματίων.
- Ήταν πολώροφα, είχαν σύστημα ύδρευσης και αποχέτευσης ενώ διακοσμούνταν με τοιχογραφίες.
- Δεν ήταν οχυρωμένα.

Μινωικός Πολιτισμός

- Εκτός από τα ανάκτορα, υπήρχαν παράλληλα και αγροικίες ή επαύλεις οι οποίες:
 - συγκέντρωναν τη γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή της περιοχής τους
 - έλεγχαν τη διακίνηση των προϊόντων

Μινωικός Πολιτισμός

- Το 1700 π.Χ. χρησιμοποιείται ένα σύστημα γραφής που έμοιαζε με τα ιερογλυφικά. (αντιπροσωπευτικό του δείγμα αποτελεί ο δίσκος της Φαιστού).
- Λίγο αργότερα άρχισε να χρησιμοποιείται η Γραμμική Α:
 - Ήταν συλλαβική γραφή (= κάθε σημείο αντιστοιχούσε σε μια συλλαβή).
 - Τα στοιχεία της είναι ιδεογράμματα για το συμβολισμό των αντικειμένων και αριθμοί που ακολουθούν το δεκαδικό σύστημα.
 - Τα κείμενά της διαβάζονταν από αριστερά προς τα δεξιά, ενώ δεν αποκλείεται και η περιστασιακή της χρήση προς την αντίθετη κατεύθυνση.
 - Δεν έχει αποκρυπτογραφηθεί ακόμη.

Μινωικός Πολιτισμός

- Οι Μινωίτες είχαν επινοήσει ένα σύστημα αρίθμησης

Μονάδες	Δεκάδες	Εκατοντάδες	Χιλιάδες
1: I	10: —	100: ○	1000: ⊙
2: II	20: — —	200: ○○	2000: ⊙⊙
3: III	30: — — —	300: ○○○	3000: ⊙⊙⊙
4: IIII	40: — — —	400: ○○ ○○	4000: ⊙⊙ ⊙⊙
5: IIII I	50: — — — —	500: ○○○ ○○	5000: ⊙⊙⊙ ⊙⊙
6: IIII II	60: — — — — —	600: ○○○ ○○○	6000: ⊙⊙⊙ ⊙⊙⊙
7: IIII III	70: — — — — — —	700: ○○○○ ○○○	7000: ⊙⊙⊙⊙ ⊙⊙⊙
8: IIII III I	80: — — — — — —	800: ○○○○ ○○○○	8000: ⊙⊙⊙⊙ ⊙⊙⊙⊙
9: IIII III II	90: — — — — — — —	900: ○○○○○ ○○○○	9000: ⊙⊙⊙⊙⊙ ⊙⊙⊙⊙

Μινωικός Πολιτισμός

- Την εποχή των νέων ανακτόρων (δηλ. 1700-1450 π.Χ.) οι Μινωίτες κυριαρχούν με τα πλοία τους σε όλο το Αιγαίο.
- Η εμπορική δραστηριότητα που είχε ξεκινήσει από την προηγούμενη χιλιετία είναι τώρα πιο έντονη.
- Ιδιαίτερη ζήτηση σε όλο το Αιγαίο έχουν τα έργα της καλλιτεχνικής παραγωγής (μεταλλοτεχνία, λιθοτεχνία, κοσμηματοτεχνία).

Μινωικός Πολιτισμός

- Πίστευαν κυρίως σε γυναικείες θεότητες.
- Τόπος λατρείας ήταν μικρά ανακτορικά ή οικιακά ιερά (σπίτια), σπήλαια (π.χ. Δικταίο Άντρο).
- Το ιερό δέντρο τους ήταν η ελιά και το ιερό ζώο τους ο ταύρος.
- Οι θρησκευτικές τελετές τους περιλάμβαναν χορούς και αγώνες (π.χ. ταυροκαθάψια).
- Το ιερατείο το αποτελούσαν κυρίως γυναίκες.
- Μοναδική πηγή πληροφόρησης για τη θρησκεία τους είναι τα έργα τέχνης των Μινωιτών που ήρθαν στο φως με ανασκαφές.

Μινωικός Πολιτισμός

- Οι Μινώιτες κατασκεύαζαν πολλά έργα τέχνης, όπως, πήλινα ή πέτρινα αγγεία, ειδώλια, κοσμήματα, τοιχογραφίες
- Παριστάνουν θρησκευτικές ή τελετουργικές πομπές, ειδυλλιακά τοπία, θέματα απ' τον κόσμο της θάλασσας
- Χαρακτηρίζονται από ποικιλία, πρωτοτυπία, κίνηση, ζωντάνια, χάρη.
- Τα θέματα και η τεχνοτροπία τους επηρέασαν τους Κυκλαδίτες και τους Μυκηναίους.

Μινωικός Πολιτισμός

- Κεραμική: (αγγεία που κατασκευάστηκαν με χρήση κεραμικού τροχού)
 - καμαραϊκά αγγεία (σπήλαιο των Καμάρων όπου βρέθηκαν).
- Άλλα έργα τέχνης:
 - ρυτά [=μεγάλα αγγεία (με μορφή ιερού ζώου)]
 - σφραγίδες (κατασκευασμένες από ελεφαντοστό και ημιπολύτιμους λίθους)
 - κοσμήματα (από χρυσό και ασήμι)

Μινωικός Πολιτισμός

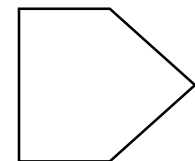

- Το 1450 π.Χ. τα μινωικά ανάκτορα (εκτός από το ανάκτορο της Κνωσού) καταστράφηκαν από σεισμό.
- Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την εξασθένιση πολιτικής και διοικητικής οργάνωσης.
- Έτσι οι Μυκηναίοι καταλαμβάνουν την Κνωσό και κυριαρχούν σε μεγάλο μέρος της Κρήτης.
- Το 1370 π.Χ. καταστρέφεται οριστικά και το ανάκτορο της Κνωσού.
- Η Κρήτη μετατρέπεται σε μυκηναϊκή επαρχία.

Μινωικός Πολιτισμός

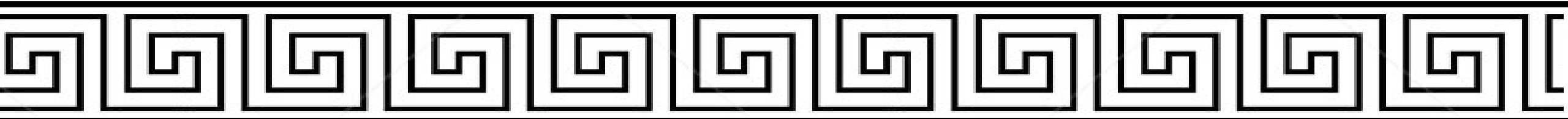
Videos σχετικά με τον Μινωικό Πολιτισμό:

- <https://www.youtube.com/watch?v=WZbKiDXoRdc>
- <https://www.youtube.com/watch?v=Qh2vP2P2sFQ>
- <https://www.youtube.com/watch?v=UXjly5wO3Jw>
- https://www.youtube.com/watch?v=4XJd88cTRsU&feature=player_embedded
- <https://www.youtube.com/watch?v=DFMPFXaSGT4>

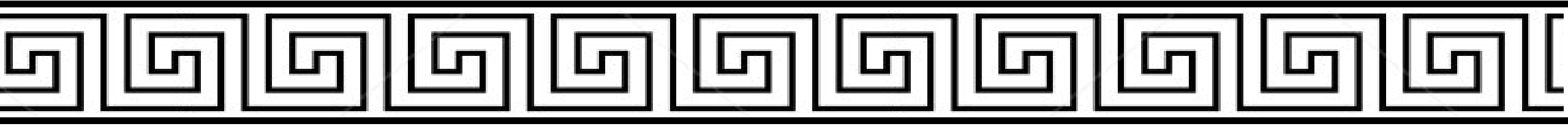

Μυκηναϊκός Πολιτισμός

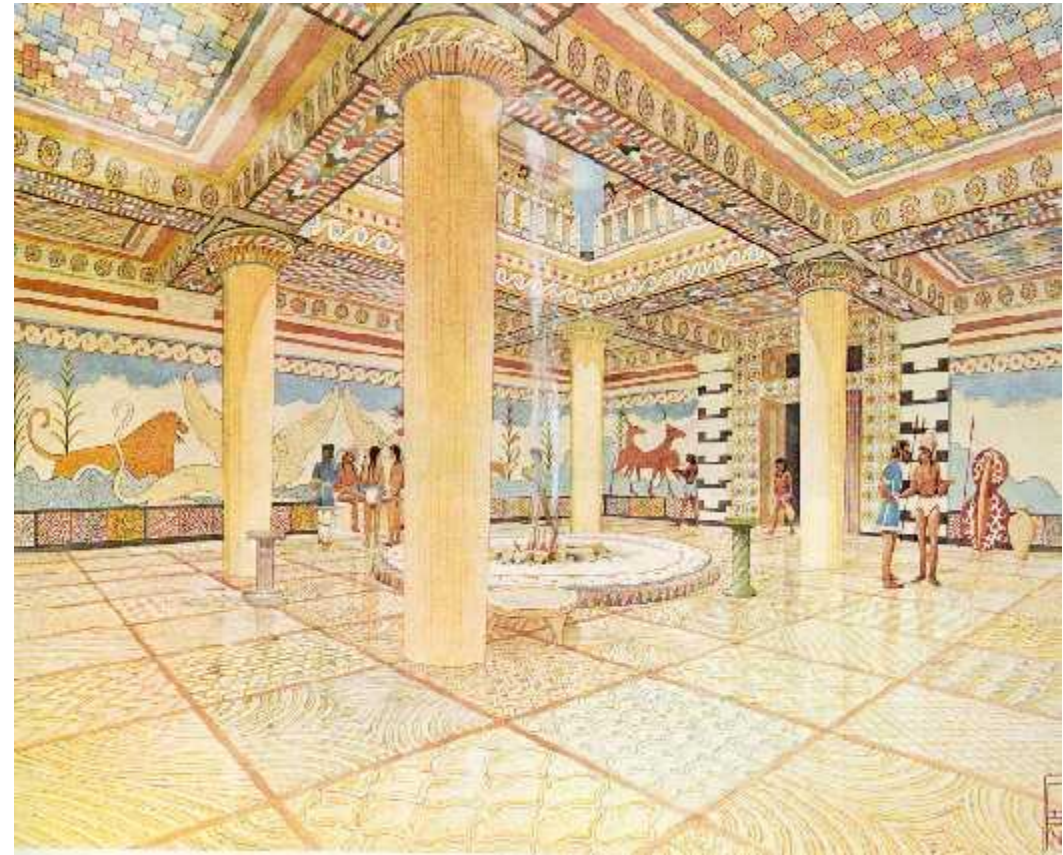

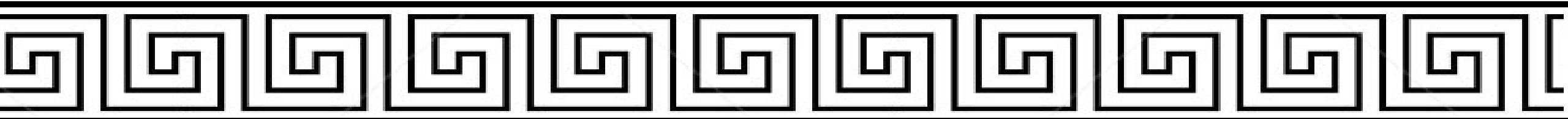
Μυκηναϊκός Πολιτισμός

- Ο Μυκηναϊκός Πολιτισμός ήταν πρώτος μεγάλος ελληνικός πολιτισμός.
 - Αναπτύχθηκε στην ηπειρωτική Ελλάδα κατά την ύστερη εποχή του Χαλκού, δηλ. 1600 - 1100 π.Χ.
 - Πήρε το όνομα του απ' το σημαντικότερο κέντρο της εποχής, τις Μυκήνες.
 - Οι δύο περίοδοι ανάπτυξης του μυκηναϊκού πολιτισμού είναι:
 - 1600-1450 π.Χ., η περίοδος των βασιλικών τάφων που ανέσκαψε στις Μυκήνες ο Ερρίκος Σλήμαν.
 - 1400-1200 π.Χ., η ανακτορική περίοδος, κατά την οποία κτίστηκαν τα πρώτα ανάκτορα στη μυκηναϊκή Ελλάδα: στις Μυκήνες, την Τίρυνθα, την Πύλο και τη Θήβα.
-

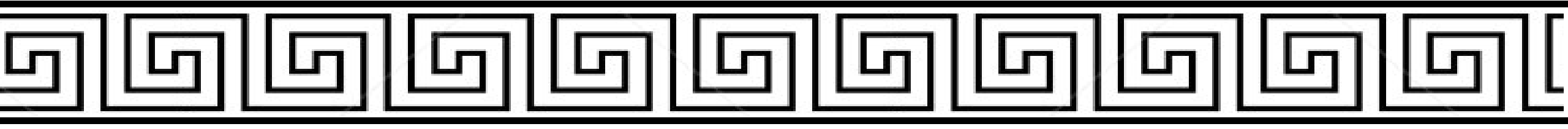
Μυκηναϊκός Πολιτισμός

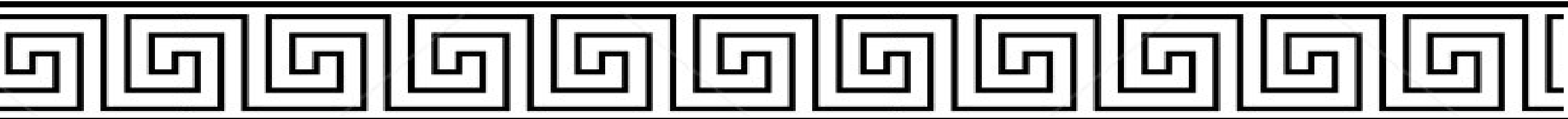
- Τα μυκηναϊκά ανάκτορα:
 - Χτίζονταν στην κορυφή των ακροπόλεων.
 - Αποτελούσαν πολυδύναμα διοικητικά κέντρα των επικρατειών (με κέντρο την Πελοπόννησο και ιδιαίτερα την Αργολίδα)

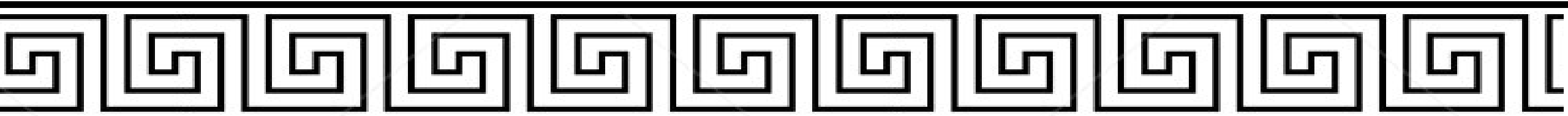
Μυκηναϊκός Πολιτισμός

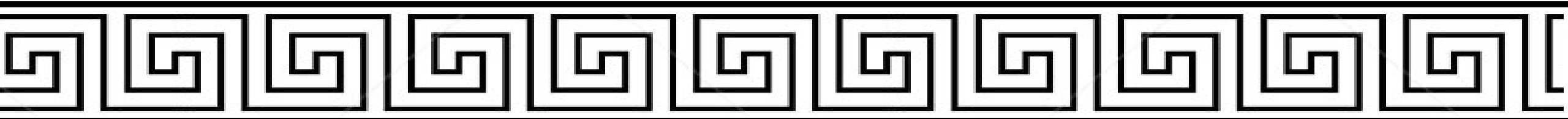
- Οι Μυκηναίοι δέχθηκαν την ευεργετική επίδραση των Μινωιτών.
 - Δανείστηκαν:
 - τεχνολογικά επιτεύγματα
 - μορφές τέχνης
 - την ιδέα της γραφής
 - Πρωτοτύπησαν στον τομέα της μνημειακής αρχιτεκτονικής:
 - μυκηναϊκά ανάκτορα
 - κυκλώπεια τείχη
 - θολωτοί τάφοι
-

Μυκηναϊκός Πολιτισμός

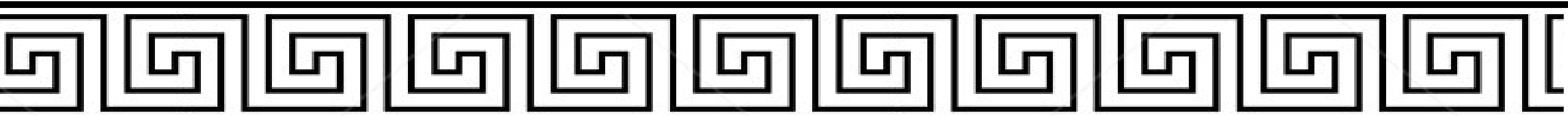
- Η οικονομία των Μυκηναίων βασιζόταν στην κτηνοτροφία και στη γεωργία.
- Βασικοί παράγοντες της οικονομίας ήταν η ναυτιλία και το εμπόριο, οι οποίοι αναπτύχθηκαν όταν κατέλαβαν την Κνωσό, το 1450 π.Χ.
- Διακρίθηκαν στη μεταλλουργία, λιθοτεχνία και στην ελεφαντουργία.

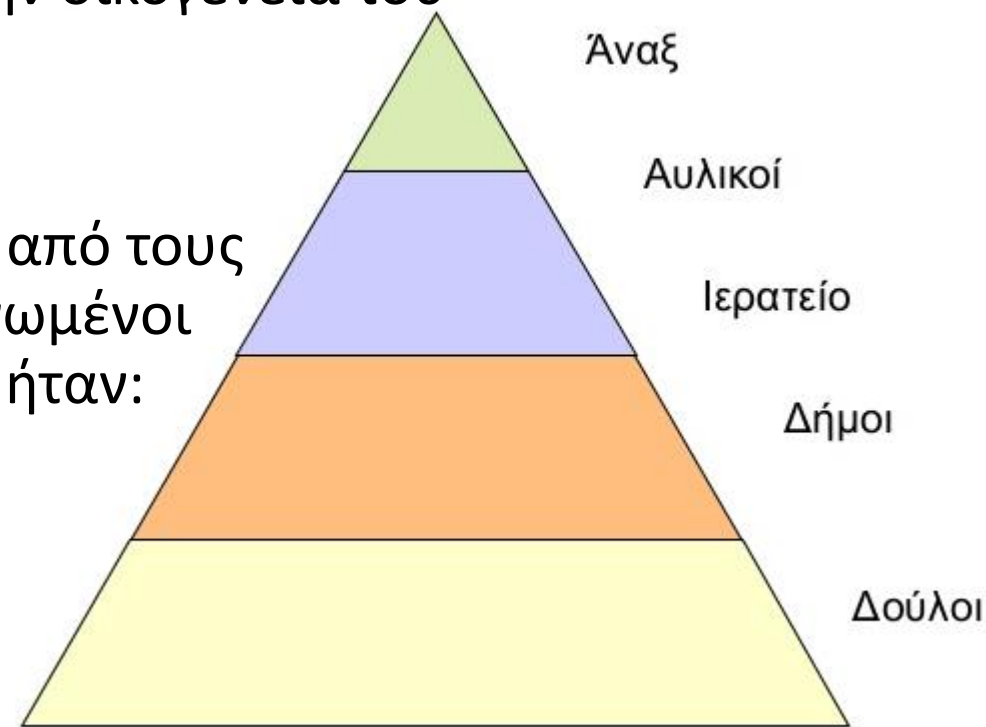
Μυκηναϊκός Πολιτισμός

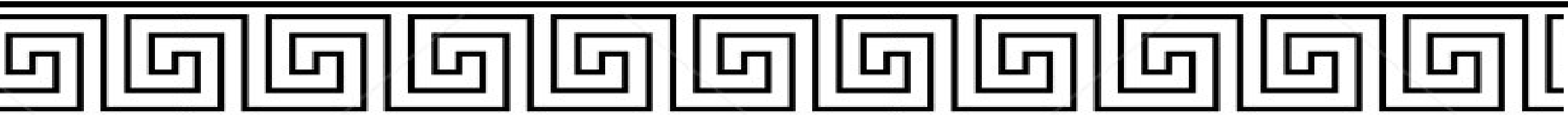
- Οι ελληνικές φυλές είχαν μερικά κοινά στοιχεία, όπως:
 - κοινή γλώσσα
 - κοινή θρησκεία
 - κοινές μεταθανάτιες δοξασίες
 - ομοιομορφία στην κοινωνικοπολιτική οργάνωση και τους θεσμούς
- Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός ενιαίου πολιτισμού, του πολιτισμού της μυκηναϊκής κοινής.

Μυκηναϊκός Πολιτισμός

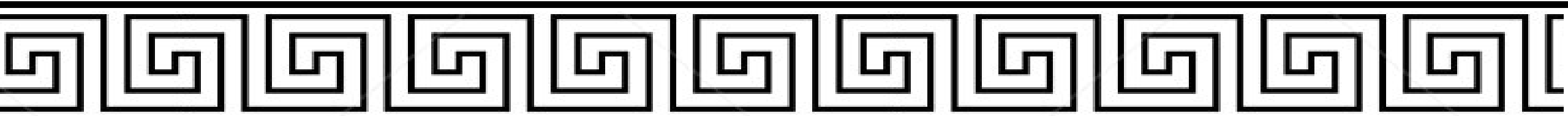
- Η μυκηναϊκή κοινωνία θυμίζει μια πυραμίδα, όπου στη κορυφή της, βρίσκεται ο άναξ (δηλαδή ο βασιλιάς) ο οποίος μαζί με την οικογένεια του κατοικούσε στο ανάκτορο.
- Μετά ακολουθούσαν οι αυλικοί και το ιερατείο.
- Ύστερα ακολουθούσαν οι δήμοι. Οι δήμοι αποτελούνταν από τους κάτοικους της κάθε περιοχής κι ήταν πολυάριθμοι, οργανωμένοι σε χωριά. Γύρω από το ανάκτορο, οι κάτοικοι των δήμων ήταν:
 - γεωργοί
 - κτηνοτρόφοι
 - εξειδικευμένοι τεχνίτες
- Στο τέλος, βρίσκονταν οι δούλοι.

Μυκηναϊκός Πολιτισμός

- Το σύστημα γραφής που χρησιμοποιούσαν ονομάζεται Γραμμική Β.
- Είναι συλλαβική (δηλαδή κάθε σύμβολο αποδίδει μια συλλαβή)
- Αποκρυπτογραφήθηκε από τους Μάικλ Βέντρις και Τζον Τσάντγουικ το 1952.
- Επιστήμονες υποστηρίζουν ότι η προέλευση της Γραμμικής γραφής Β:
 - προήλθε από τη Γραμμική Α στην Κρήτη και αργότερα πέρασε στην Ελλάδα
 - ή
 - γεννήθηκε στην ηπειρωτική Ελλάδα και αργότερα μεταφέρθηκε στην Κρήτη.

Μυκηναϊκός Πολιτισμός

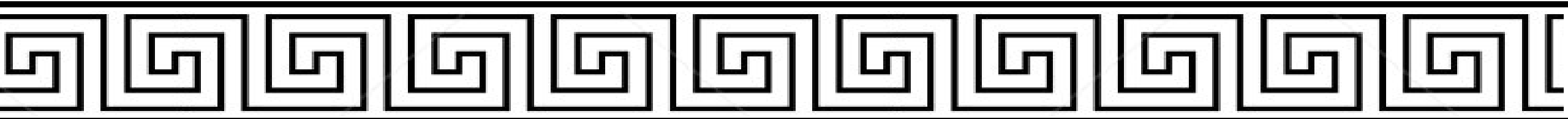
- Πινακίδες με επιγραφές γραμμένες σε Γραμμική Β βρέθηκαν στην Πύλο, τη Θήβα, τις Μυκήνες, την Τίρυνθα και τα Χανιά.
- Σ' αυτές καταγράφονται οικονομικές-εμπορικές δραστηριότητες και πληροφορίες για τη διοικητική οργάνωση και τη θρησκευτική ζωή των Μυκηναίων.
- Ήταν προνόμιο των εξειδικευμένων γραφέων, οι οποίοι εργάζονταν στα γραφεία των ανακτορικών κέντρων. Αυτός είναι και ο πιθανότερος λόγος εξαφάνισης της μετά την πτώση των ανακτόρων, γύρω στο 1200 π.Χ.

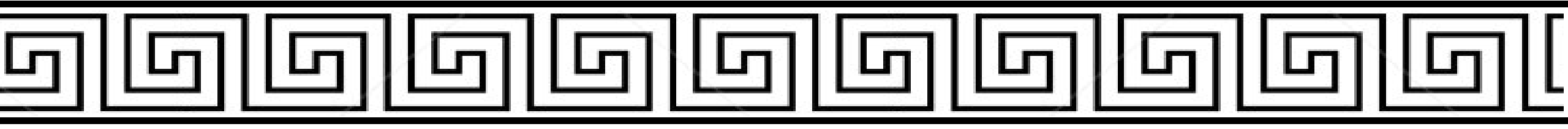
Μυκηναϊκός Πολιτισμός

- Το 1450 π.Χ. έγιναν θαλασσοκράτορες.
- Ίδρυσαν αποικίες και εμπορικούς σταθμούς στο Αιγαίο και στα μικρασιατικά παράλια.
- Αποίκισαν την Κύπρο και ήρθαν σε επαφή με το κράτος των Χετταίων.
- Ταξίδεψαν ως την Εγγύς Ανατολή, τη νότια Ιταλία, τη Σικελία, την Ισπανία και σπανιότερα στην Κεντρική και Βόρεια Ευρώπη.

Μυκηναϊκός Πολιτισμός

- Οι Μυκηναίοι πίστευαν στον Δία, στην Ήρα, στον Ποσειδώνα, στην Άρτεμις, στον Άρη και στον Διόνυσο.
 - Επίσης, πίστευαν και σε μια κυρίαρχη θεότητα που λεγόταν "Κυρία Πότνια" και σήμαινε σεβάσμια. Της πρόσφεραν πρόβατα, αρωματικά έλαια, μαλλί και μέλι.
 - Οι τόποι λατρείας ήταν μικρά ιερά.
 - Δεν έχτιζαν ναούς.
 - Το ιερατείο αποτελούσαν άνδρες και γυναίκες.
-

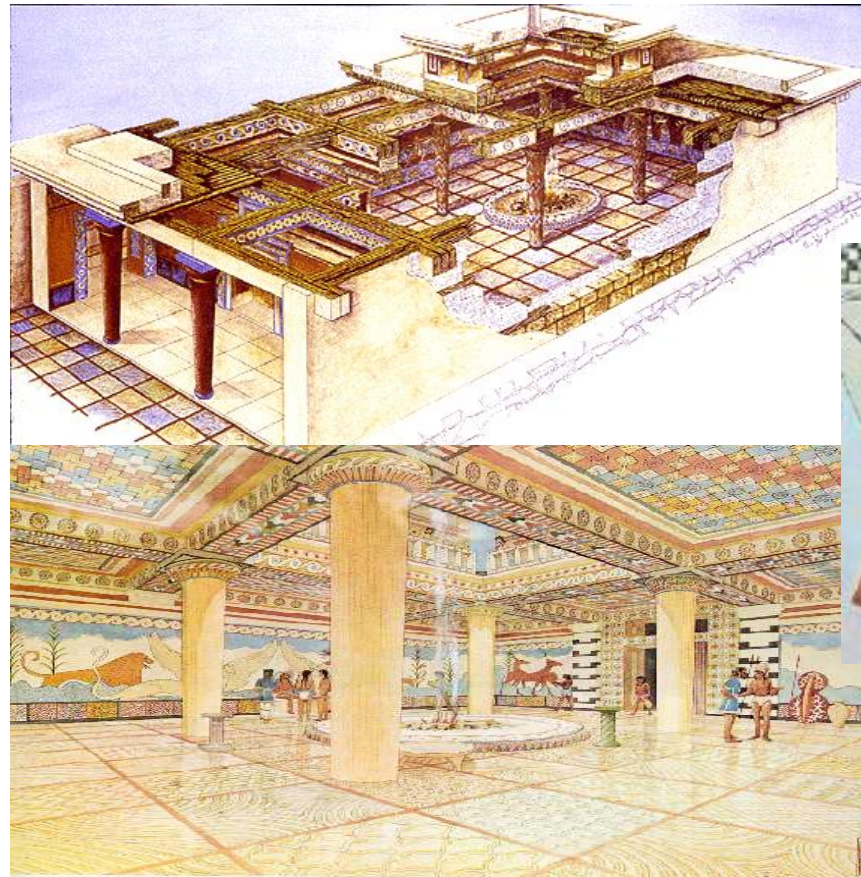
Μυκηναϊκός Πολιτισμός

- Η μυκηναϊκή τέχνη αναπτύχθηκε στην ηπειρωτική Ελλάδα και πιο συγκεκριμένα, στις Μυκήνες, στην Τίρυνθα, στην Πύλο και στην Θήβα, την περίοδο 1600 - 1100 π.Χ.
- Δέχτηκε έντονη μινωική επίδραση.
- Έχτιζαν τα μνημειακά ανάκτορά τους σε υψώματα –ακροπόλεις– τις οποίες οχύρωναν με γιγαντιαία τείχη. Γνωστά κι ως «κυκλώπεια» τείχη, από τους τεράστιους ογκόλιθους που χρησιμοποιούνταν για το χτίσιμό τους.

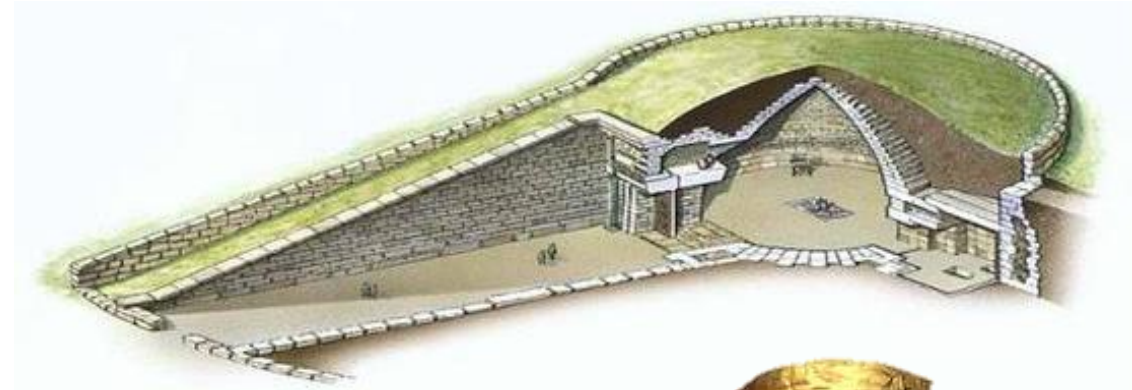
Μυκηναϊκός Πολιτισμός

- Τα μυκηναϊκά ανάκτορα είχαν πιο απλό σχέδιο από τα μινωικά.
- Αποτελούνταν από έναν προθάλαμο που έβλεπε στην αυλή και από το κύριο δωμάτιο που είχε μεγάλη κυκλική εστία στο κέντρο και ήταν ο χώρος υποδοχής (τύπος μεγάρου).
- Διακοσμούνταν με τοιχογραφίες
- Γύρω υπήρχαν άλλοι δευτερεύοντες χώροι κατοικίας των ηγεμόνων.

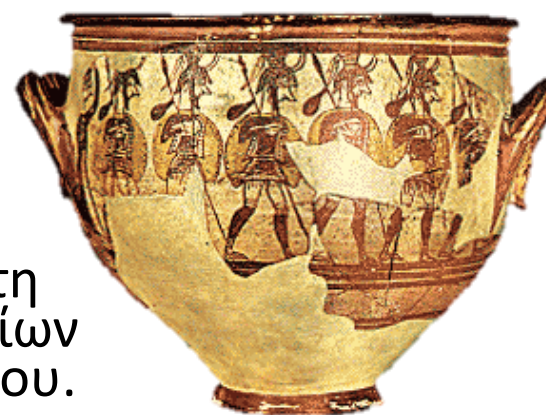
Μυκηναϊκός Πολιτισμός

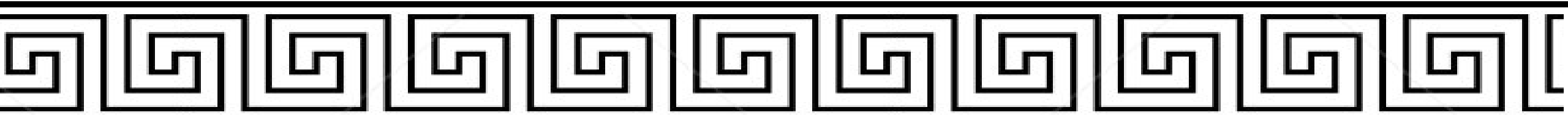
- Οι Μυκηναίοι είχαν δύο είδη τάφων:
 - τους Λακκοειδείς τάφοι, οι οποίοι είχαν επιτύμβιες στήλες
 - τους Θολωτούς τάφους
- Οι Θολωτοί τάφοι είχαν ένα μακρύ λίθινο διάδρομο που οδηγούσε στον κυκλικό θάλαμο με την θολωτή οροφή, όπου εκεί θαβόταν κι ο νεκρός.
- Μετά την ταφή, ο διάδρομος και ο θάλαμος σκεπάζονταν με χώμα, ώστε ο τάφος να μοιάζει με χαμηλό λόφο.
- Ο πιο διάσημος και σπουδαιότερος θολωτός τάφος είναι ο «θησαυρός του Ατρέα» δηλαδή ο τάφος του Αγαμέμνονα.
- Στον νεκρό (βασιλιά) φορούσαν προσωπίδα.

Μυκηναϊκός Πολιτισμός

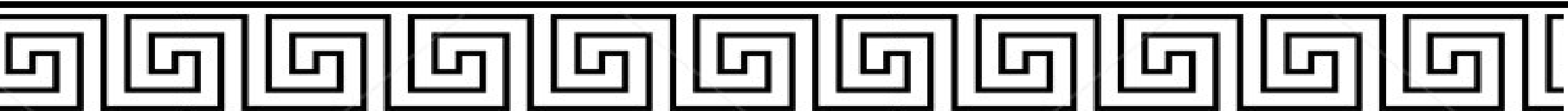
- Έβαλαν τη δική τους σφραγίδα στη τέχνη, φτιάχνοντας αγγεία, τα οποία διακοσμούνται με παραστάσεις:
 - ανθρώπων
 - ζώων
 - πουλιών
 - ψαριών
 - αρμάτων
- Έφτιαξαν πολυτελή αντικείμενα όπως:
 - κοσμήματα από χρυσό ή ασήμι
 - σκεύη
 - ξίφη
 - εγχειρίδια
- Όλα αυτά τα ανεπανάληπτα έργα τέχνης μαρτυρούν τη δύναμη, τον πλούτο και την επικοινωνία των Μυκηναίων βασιλιάδων με τις χώρες της Ανατολής και της Αιγύπτου.

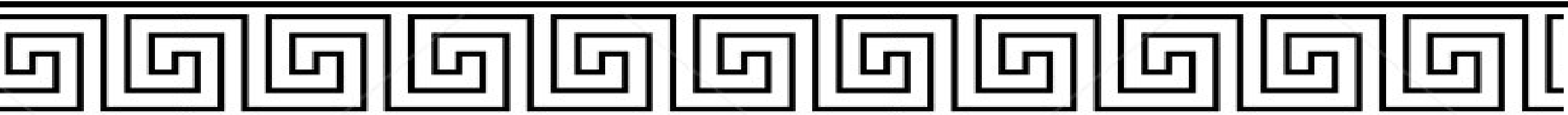

Μυκηναϊκός Πολιτισμός

- Περίπου το 1200 π.Χ., το μυκηναϊκό κράτος βρισκόταν σε πτώση.
- Καταστράφηκαν ανάκτορα, οικισμοί, ακροπόλεις, ενώ εξαφανίστηκε και η Γραμμική γραφή.
- Η αιφνίδια αυτή κάμψη της μυκηναϊκής ισχύος οφείλεται στο συνδυασμό τριών λόγων:
 - στην κάθοδο των Δωριέων
 - σε εσωτερικές αναταραχές
 - στις επιθέσεις των λαών της θάλασσας εναντίον της Αιγύπτου και στην πτώση του κράτους των Χετταίων, το οποίο προκάλεσε, τρομακτική αναστάτωση στη Μεσόγειο.

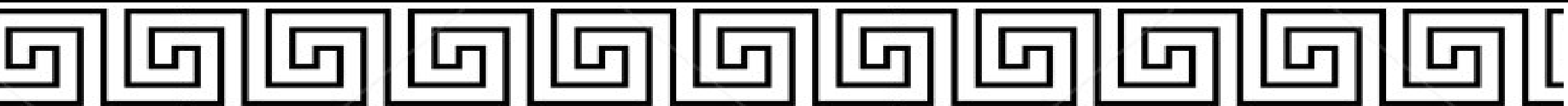
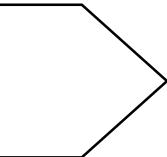

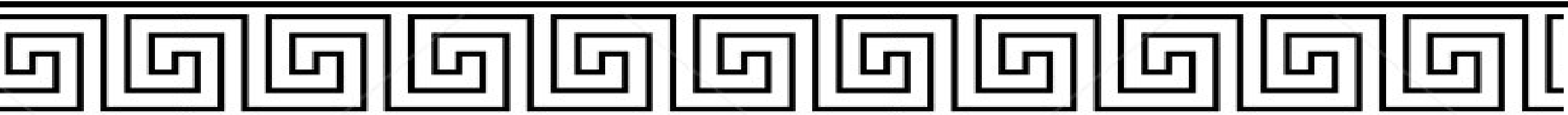

Μυκηναϊκός Πολιτισμός

Videos σχετικά με τον Μυκηναϊκό Πολιτισμό:

- <https://www.youtube.com/watch?v=2gXIHKKFr8U>
- <http://www.ert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=6946&autostart=0>
- <http://www.ert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=4868&autostart=0>
- <https://www.youtube.com/watch?v=avHv30t4Q3w>
- <https://www.youtube.com/watch?v=q1sSkUyEcrM>

TELNOZ

